

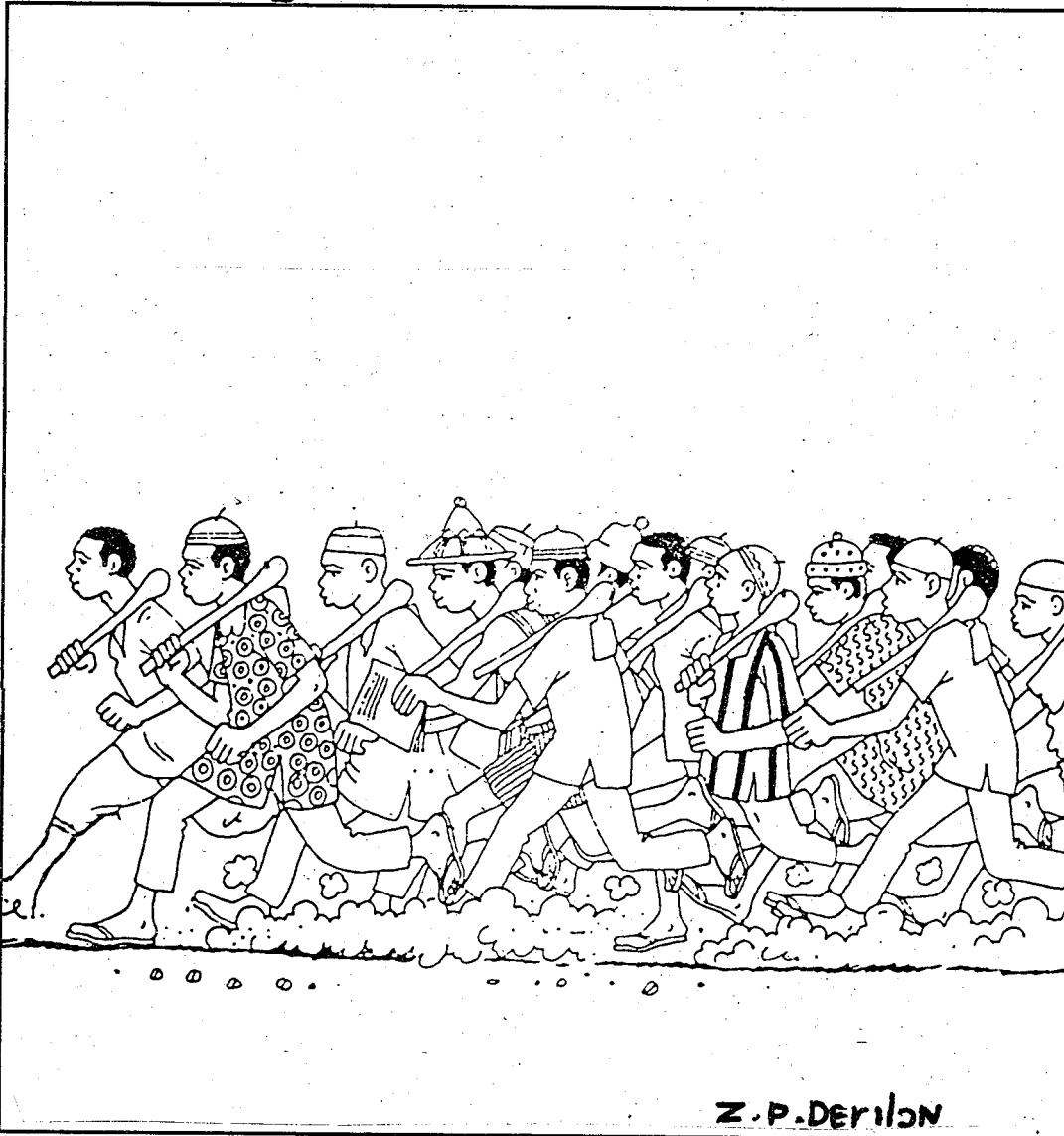
Jekabaara

Jamana

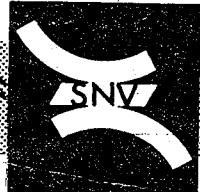
Cikcia centian n'a musoman kunnafoni ssben

Faamuya Yiriwaton

boko 65 nan d. 20
1991 SAN KALO DUURUNAN

DUGUKOLONON KUNBENBAARADA KA
NGONDAN BE SEN KAN

Dakunw

No 2
Kunnafoni tan SIDA kan

No 3
Mogo ko-don be, I ko-bce-don
tc

No 4
Setigiblon
1990 san kalansenw

No 6
Fana cikemara kato yiriwatonw
lañataya

No 8
Nton ani kono, senekla ka
gelya dow
Masabugu kungoda

No 9
Saya te ion to,
Jakuma ni nine ka kcis.

No 10
Mali 0 - Kameuni 2 : Kcis
cyenna.

No 11
Maananggen ani poyi

No 12
Dubalen sorogogo
(tige filanan n'a laban)

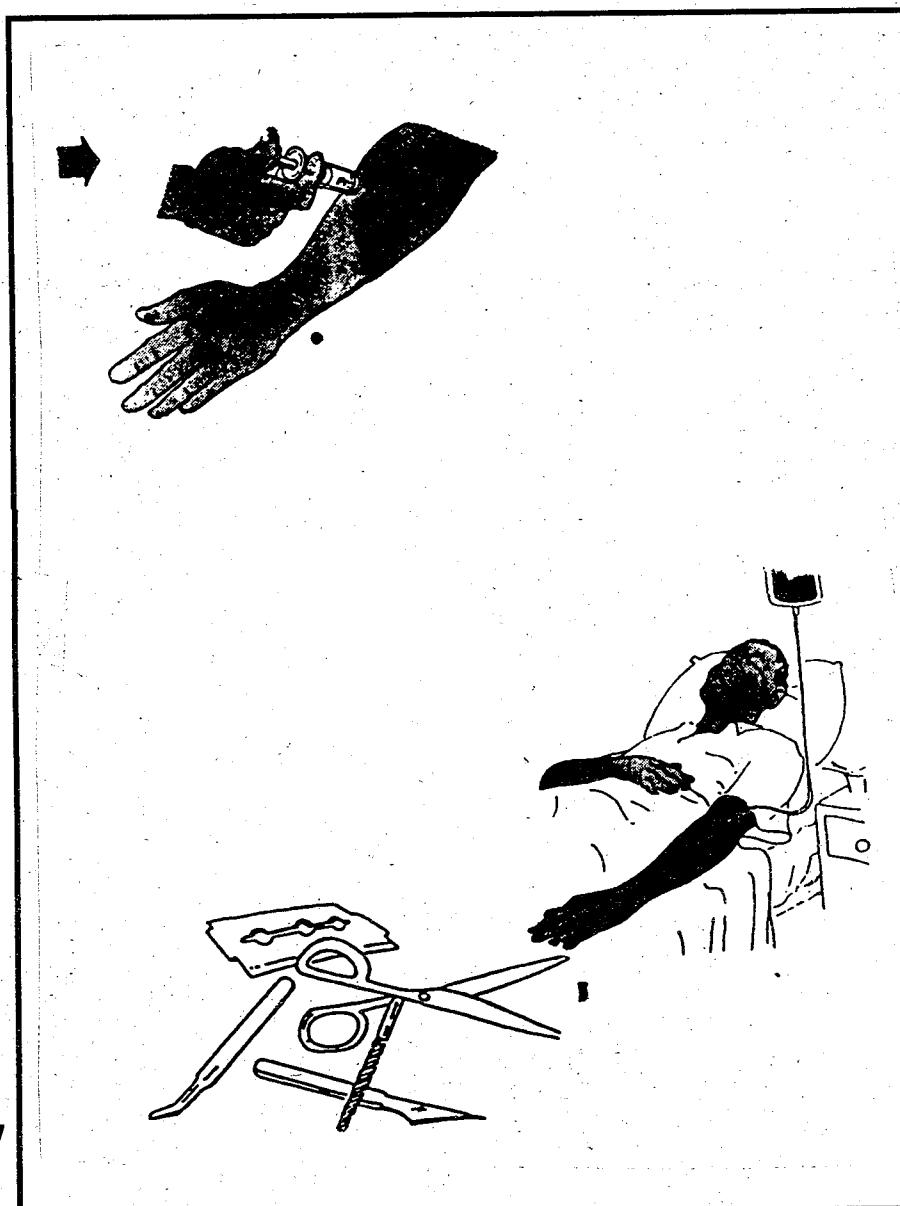
Ka se duguw ma

KUNNAFONI TAN SIDA KAN

**Mogo be se k'i yere tanga Sida ma cogo di ?
(cogo filanan)**

Yeretanga cogo filanan, o be mun kan ? I ko n y'a fo n ka kuma damine na cogo min na, o be baarakeminenw kan : Sogolibijew. An be min jini mogow fe, o ye u yerew k'u ka bijew san, u be sogoni minnuye. Nanbara sit'ola : I taara bije san, i nana ko dogotoro k'i ka sogolike, a y'a bije bo i yere ne na, k'a ke k'i sogo ka tila k'a fili, nanbara si t'ola. O ye folo ye. A filanan, an ka maakorow walima an ka ladalamogow, minnu be bolokoli ke, minnu be timisu-su wali minnu be kundili ke, an b'a fe olu fana ka yelema don u baarakcogo

la. Kundilaw anibonbonsidilaw yere, ni mogo kelen kundira lamu min na, u k'o lamu o fili. Minye timi susulaw ye, uka se dogotorow ma. Sida banakise sidonnen don, fura be dogotorow bolo, n'i y'o furaw bon Sida banakise kan, a b'a faga. Okoson an b'a fe timi susulaw ni dogotorow ka ngekumajengonya. Dogotorow be se ka feere jira u la, k'u kalan feere la, feere min b'a to u b'u ka baara ke k'a soro u ma jangata lase mogow ma.

K'an ben sen were.
Dogotoro Fode Kulubali

Je-ka-fé

Mogo ko-don be, i ko-bee-don te

"Demokarasi" ye mun ye ?

"Demokarasi" te tegerefoko gansan ye, ko waleyata de don.

Nin jemukan in kono, an hakilinan de ye ka nəfoli ke an ka kunnafonisəben kalanbagaw n'a la-fasabagaw ye, dije taabolow kan u be minnu ko men sanga ni waati bée, u be taama minnu te yere k'a soro u ma faamuyaliba soro u kan. Nin boko in kono, an da be na se "Demokarasi" de ma, o min ye sira bolodalenw bée tuloma ye an ka jamana kono bi.

"Demokarasi" ye mun ye ?

Dije jamana fangasira bée b'a ka koro di "Demokarasi" ma ka ben a kuntilenna ma. Fanga numan tigi ,ni fanga jugu tigi ; horonfanga ni gerentefanga, u bée b'u dogo tu ke "Demokarasi" ye hali n'u dōw tigelen b'a kan k'u be ka fuguri dōron de sen ka ke bin kan. Nka jama fanba ye koro min di "Demokarasi" ma, o de ye nin ye : fasojama yere ka fanga sigilen, min be boli fasojama kan, fasojama yere fe.

Nefolisira la an b'a fo ko "Demokarasi" ye taabolo de ye min be fasojama mogo kelen-kelen bée sago don jamana taabolow jatemineni, n'u waleyali, n'u sabatili an'u lakanani n'u faamuyali la. Jamanaden bée de be je ka fanga kalifa nəmogow ma ; u b'u ka dannaya rōkuraya o nəmogow kan n'u ye baara ke jama jiminsira fe. N'u dun m'a bo jama jiminsira fe, u b'u bo yen, ka nəmogow kura werew sigi . Hake be fanga rōkurayali fana na ; o

mana tiime, hali ni nəmogow ka ji, a be fo k'a tanu, k'a nənabila. "Demokarasi" te taa sariyabatufanga ko. O hukumu kono, faso jama bée be sariyaw batu, u benna minnu kan k'u don nəmogow sugandilenw bolo walasa ka jamana konoçigi sabati. Ni mogo min y'o sariya soso, o tigi ni nəngili ka kan. N'a ma nangi, bō be ke "demokarasi" hukumu konoçbarisa nəfocogo were si te ye o la ni mogo lawolomata. Sariyabatufanga dun ko de ko : kelenya sariya ni kiirisiraw ani maaya sabatisira bée ne koro.

Misali : 1978 san kalo 8n tile 5, wale do kera n na an ka jamana kubeda do ia, n taasira min kan kosebe. N tun bōto don Soloso ka

gudorōn lamine ka n kun da San dugu konoçna kan. N taara bala polisiw la, u kelen tun be ka senfilamabolifén misennin caman miné, boliseben-tanya kanma. Uye n fana lajo, seben dun tun te ne yere fana kun. Nka Ala y'a ke n dōnbaga kelen tun be poliske fila ninnu na. O y'i kanto n ma i koro ten ko : aa ce aw fana ka "burusi" konoçyaala te ban. Taa so joona i ka t'i ko ... N ye n ka moto ta mogo tow ne yelennen koro ka temen n ka sira fe. O misali o k'o, a y'aw miiri kumandan na min be dutigi saba miné lenpoko kanma, ka fila degun k'u wayiba k'a soro a be sabanan ta ke ladilikan gansan ye. Aw y'aw miiri jamana kuntigi la, min nakan kera ko ka jamanadenw ka horonya sabati, o ka tila k'i noro fanga la ka jamana here bee k'a n'a ka kōle dōron ka lenburuba sunsuta ye, ka jamanadenw to nani ni nəmanogosi ani faantanya lajaba bée la.

Nin misali ninnu bée de b'a jira ko "Demokarasi" te se ka bo san fe ka bin, nk'a be dugumala ni san fela bée de lasoro nōgon fe. Mogo kelen-kelen bée de be son ni "Demokarasi" ye, mogo kelen-kelen bée de b'a sinsin fana. N'okera misali ninnu n'u nōgonna bée be dabila barisa bée b'i joko n'i jalakiko don.

K'an ben boko were.

Tumani Yalam Sidibe.

"Demokarasi" jōsen foto ye sigi-ka-fé ye jamanadenw ni nōgon ce.

Je-ka-fo

Setigiblon

Jekabaara ka kalo 4 nan boko kono, aw ye kunnafoni soro Musa ka gerenteefanga binni kan. In'a fo'an y'a lahiduta awye cogo min o boko kelen kono, an be setigi kelen-kelen bee joyoro fo aw ye nin boko i kono :

1. Zumana Sako : Setigijemogo.
2. Basari Ture : Soro ni nafoloko setigi.
3. Si Kunda Mayimuna Ba : Cike ni sigida yiriwali Setigi.
4. Isa Njai : Kalanko Setigi.
5. Jetinan-Koloneli Cekura Dunbuya : Kelefanga ni jama lakanani setigi.
6. Mamadu Watara : Sariyako Setigi.
7. Kadari Banba : Daman ni dabali Setigi.
8. Bakari Mariko : Baara bolodali ni demenjogonya Setigi.
9. Esikadrone-Kuntigi Suleyimani Yakuba Sidibe : Jamanaw Sirataama Setigi.
10. Si Kunda Umu Luwizi Sidibe : Keneyakow ni hadamadenya ni musoya yiriwali Setigi.

11. Usumani Taraweles : Kunnafoni ni Faamuya Setigi.
12. Daba Jawara : Baarakow Setigi.
13. Jetinan Koloneli Jeck Jara : Taama ni Sirabaara Setigi.
14. Kumandan Lamini Jabira : Mara Setigi.
15. Salifu Keyita : Setigijemaa ka Sirataama Setigi.
16. Amadu Modi Jalo : Setigijemaa ka Sirataama Setigi.
17. Mamadu Fane : Setigijemaa ka denmisenko ni farikolojenaje Setigi.
18. Umar Kasoge : Soro ni Nafoloko Setigi ka musakako Setigi.
19. Mohamed Ag Erlaf : Soro ni nafo-loko Setigi ka Jeedogojo ni masiriko Setigi.
20. Jetinan Koloneli Bakari Kulubali : Kelefanga ni lakanani Setigi ka jama lakanani Setigi.
21. Usumani Yusufi Mayiga : Jama-na nafoloko segesegela (a be setigijoda la).
22. Cebilen Daram : Jamanaw sira-taama Setigi ka tungarankew ka Setigi.

Fen min ye "CTSP" mogow ye, aw y'olu sigicogo min ye kalo 4 nan boko kono, o b'o cogo la. Kunnafoni were min be da o kan aw ye o de ye ko : Jetinan Koloneli Amadu Tumani Ture (A.T.T.) de ye "CTSP". Nemogo ye, jamana kuntigi fana don. Ale de be Setigiw ka nogonye nemogo ye ke. Benkanw ni baara bolodalenw waleyali ye setigi Nemogo ka baara ye. Nka u yamaruya tali be jamana kuntigi bolo.

Nefoli

Setigiblon : "Goferenaman
Setigijemogo : Minisrijemogo
Setigi : Minisiri.

Tumani Yalam Sidibe
Jekabaara Sebenjekulu mogo.

Fililatilen

ekabaara boko 64 nan kono (kalo naaninan 1991 san) ne konontona, kiimeli bataki cibaa togo ye ko Laji Umaru Tali (Laji Umaru Jalo sebenna fili de fe).

MAKOI Kunnafoni

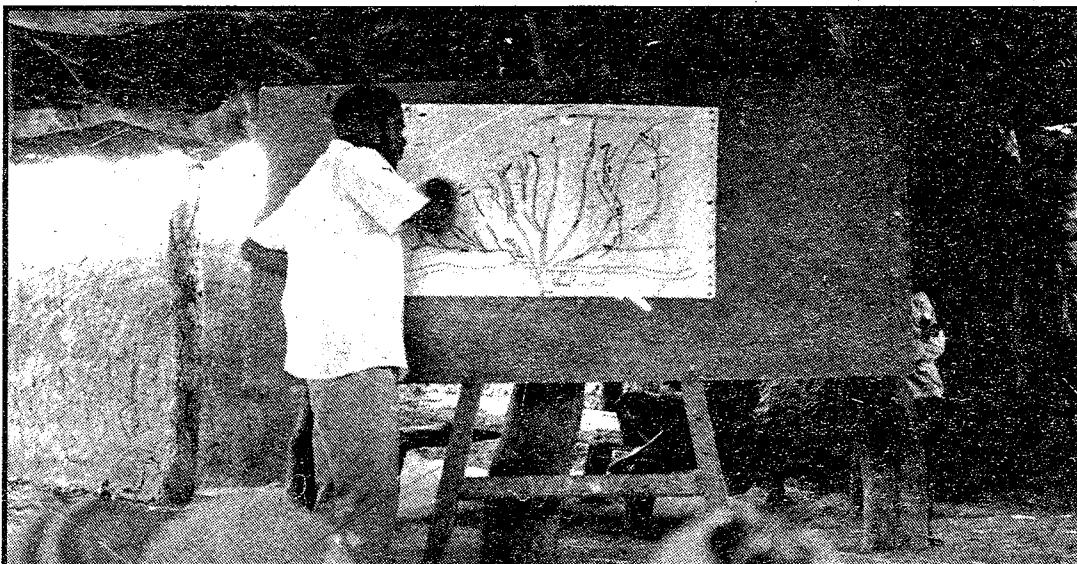
1990 san kalansenw

Cike-bolofarakuntigi - kalanden kulu sabanan kumakan: K'a ta 1990 san kalo 10n tile 18 na, ka t'a bila 1991 san kalo 1 tile 7 la, MAKOCI cikemara duuru cikebolofarakuntigi danmadow ye yiriwalibaara sabatili kojuman kalan bee ke Kebila kalanyoro la.

O kalan kera hukumu minnu kono, olu kunbaba daw file :

1. K'a ta kalo 12n tile 18 fo ka t'a bila a tile 22 la, kalanw latemengbagawtun ye :

- An karamogo Saka Dumuya ye, n'o ye San cikemara kalanfa folo ye ;
- An karamogo Amadou So, n'o ye Kucala cikemara kalanfa folo ye.
- Kalansen folo sinsinnen tun be

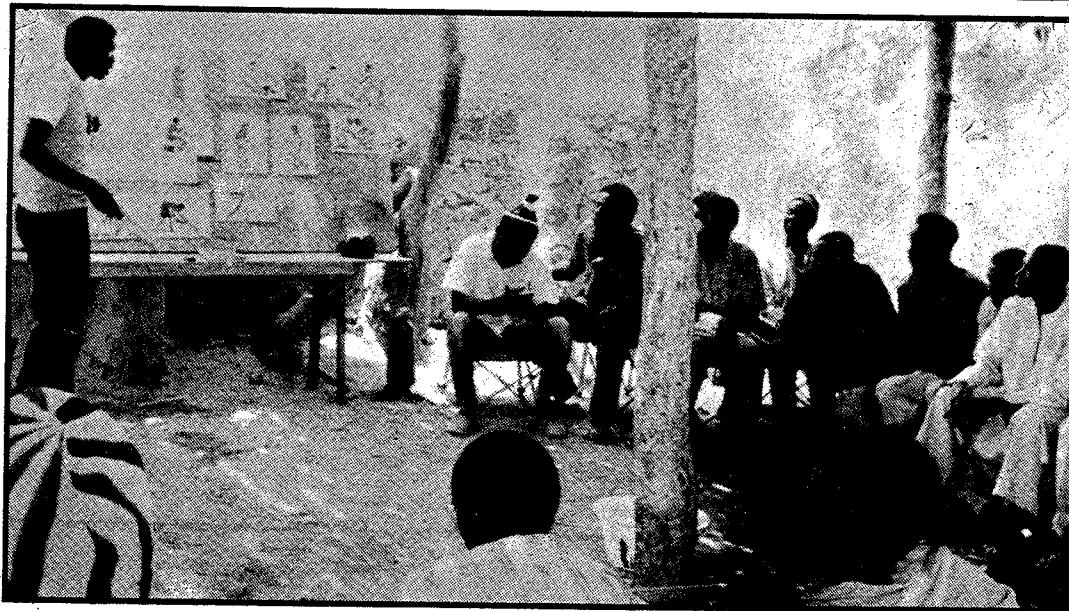

kunnafoniw latemencogo juman kan ka bo an ka nemogosoba la, kibaruyaw walwalancogo juman ani u lasecogo juman sinsinnen tun be o kunnafoniw n'o kibaruyaw walwanwa-

lancogo juman kan an ka duguw n'ankabugufiyedawan'an ka cikedaw kono.

- Kalansen sabanan sinsinnen tun be feere sirilen kan, soroyiriwali n'a

MAKO CI Kunna foni

Iakanani kan an ka cikedaw kono, anw cikebolofarakuntigwi ni duguyiri-watonw ka kalanden jolenw ka ladili-kankono. Okalansen kuncera ni baara ladegencogo numan ye dugu doow kono. O duguw ye :

Mantagala : O be Kebila cikebolofara kono ;

Bohi duguyiriwaton : O be Bohi kafoyiriwaton fe.

Baaraw nogoyalen, an n'an ka kalanfaw ye foli ni tanuni ke nogonye.

2. K'a ta kalo 12n tile 24, fo ka t'a bila a tile 30 la, kalanw latembenbagaw tun ye :

- An karamogo Mamadu Jalo, o ye San cikemara kalanfa filanan ye ;

- An karamogo Saka Jara, o ye Kucala cikemara kalanfa sabananye.

Kalansen folo tun be soro yiriwali jateminecogo, kunnafonisebenw lafacogo, u lakanacogo, u lamaracogo an'u lamaraminenw de kan.

- Kalansen filanan sinsinnen tun be soro-yiriwali-jatemeine-je kuluw sigicogo ; u sinsincogo ; u temensiraw ; u ka baara ketaw de kan, k'a damine an ka yereta san folo n'a san filanan, fo kana se an be bi don min na.

- Kalansen sabanan sinsinnen tun be an ka dugu -kono-ton kuluw sigicogo n'u sigikanw an'u sigikunw n'u ka baara ketaw kan.

- kalansen naaninan sinsinnen tun be an ka duguyiriwatonw sigicogo n'u sigikan an'u sigikunw n'u ka baara ketaw kan dugu kono.

O kalansen kuncera ni foli ani tanuni ye an n'an ka kalanfaw ce.

3. K'a ta kalo folo tile 2 fo a tile duuru, kalanw latembenbagawtunye :

- An karamogo Abulayi Karamara, n'o ye Fana cikemara kalanfa filanan ye ;

- An karamogo Adama Tarawale, n'o ye Buguni cikemara kalanfa filanan ye.

O kalansen folo tun sinsinnen be balikukalan doncogo kan an fe fara-

finna yan, k'a ta Tubabuw tile la, fo an be yereta min waati kono bi. A donna siratege minnu fe, fo kan'a ke MAKO CI ka baarakemin en ye soro yiriwali siratege la.

- Kalansen filanan tun sinsinnen be balikukalan yere korokan, a kune mun ye ? A nafaw sorocogo ; a latemencogo ka bo MAKO CI zafukuntigi fe, fo kana se dugu kalanden jolenw ma.

O kalansenw kuncera ni baarakalan ye Bohi kalanso kono. Baaraw bannen ko, foli ni tanuni kera ka nesin Bohikaw ma.

4. Kalanw beekuncera ni MAKO CI yere kunkankumaw ye. O kalanw latembenaga tun ye MAKO CI kalanfaw ka karamogoba ye, n'o ye Usu mani Gindo ye, min sigilen don nemaasoba la Bamako.

Kunnafoniw tun be waleyaba kelenw kan koorisene baarada fe, san temennenw kono, fo kana se 1989 san ma.

- 1919 san : Barawuli "feremu" sigili koorisene kanma.

- 1920 san : koorisene damineni Ofisi kono ni baji-la-sonni ye.

- 1930 san : Misidabalasene damineni, k'o sababu ke cikelakuntigi folo ye.

- 1948 san : Ndarla "sitason" sigira "IRCT" fe.

- 1953 san : kooris ikerenkerennen folow seneni damineni Kucala. O san kelen na, cikekafo folo sigira Sikaso. Sikaso cikekafo o kuntiya tun be Tubabu do bolo, min togo tun ye ko DELAHAYI.

- 1954 san : laminicikebolo naani sigira, n'olu ye Sikaso, San, Kucala ani Segu ye.

- 1957 san : Mogofolo min ye koori toni kelen sorotari la, o kera Mariki Am Lanu ye.

- 1958 san, mogofolo min kelen sorola ka tari kelen da, o kera Seku Tarawale ye, ka bo Misango, Fana mara la.

- 1960 san, Miseli Ndawu sigira Fana, ka k'o cikekafokuntigi folo ye. O san na, Sungalo Danbele sigira Fana, ka k'o cikekafokuntigi folo ye.

- 1968 san : "FED" (Eropu ka netaadememusakada) ye baarada sigi sen kan Fana mara kono, min sinsinnen tun be dugukolo senetaw sumani ani misidogotorow sigili kan. Amadu Nantawo kera misidogotoro folo ye Fana mara la.

- 1973 san, Miseli Ndawu kera sababu ye ka Tontanbugu ke duguyiriwaton folo ye koorisene baarda kono.

- 1975 san kalo 2n tile 5, Mali-koori-

MAKOCI Kunnafoni

cikeda togodara ko "MAKOCI". A nemogó fölo kera Nfananama Kone ye.

Kalanw kuncéra ni foli ni tanuni ani ladilikanw ye ka da anw cikébolofarakuntigiw tulo kan. O hakilila numanw kono, anw yere ka foli n'an ka tanuni an'an ka dugawudon kera ka taa MAKOCI nemaaaw

bëe ma. Uye nin hakilila numan minnu ta kalanko la "yaarabi", Ala k'a ke netaako ye, k'a ke sababu numan ye an ka laniniw na.

"Kalan be soro yiriwa"

"Mogo te koro kalan ma, mogo te ko don kalan ma, don o don tulo be taa kalanso".

k'a nafoloko new jenabò, ka baaraw ke dugu kono, bëe be bo min nun ma i n'a fo basikiliw, koori-sirifiniw, magasanw, misisogoyorow, jiginnisow. Duguyiriwatón bora 1 na 1974 san, ka taa 116 la 1983 san. O san tan fölo baaraw kiimeli y'a jira k'a foko sira jan taamana. Ola, MKOCI y'a ye k'a foko tonw fana be se ka kafo, ka baaraw ke, minnu fanga te ton kelen na, ka kafo yiriwali sinsin.

O siratege la, 1984-1985 cikesan kono, Fana cikemara kafoyiriwatón fölo bangera ; a togo ye Jebe, a be Beleko cikekafo kono.

Kafoyiriwatónw ye mun ye ? U sigira cogo di ? U sigira ni hamina jumen ye ? U be mun baara ke ?

Kafoyiriwatónw ye duguyiriwatón jolenw ye (k'a ta 6 fo 14 na) n'u sigicogo b'a to u be se ka kafo, ka je ka baaraw ke u ka kafo yiriwali sira kan.

In'a fokafoyiriwatón fölosigira cogo min, njogonye caman temenna Fana feerekalan bolofara nemogow, cikekafokuntigiw, balikukalankafo-kuntigiw, laminicikébolokuntigiw, cikébolofarakuntigiw ani duguyiriwatónw ce. O njogonyew sen fe, u y'u sinsin yelelaw kan, minnu be na don baara taacogo la ; sabu cikebolofarakuntigi ka baara bëe be na bila duguw mogo faamuyalenw bolo. O walew te sabati ni duguw m'u jo u joyoro la :

- ka kalanden faamuyalen caman soro ka baaraw ke,

- ka demen don a kalandenw ma, walasa u be waati min bila dugu baaraw kanma, u be se k'o no ladon.

Duguw jenna n'o ye. Yoro daw la, o demen kera wari ye, yoro daw la, a kera Jenni walima kooriboye ka jesin kalandenw ma.

Duguw ye jekuluw sigi sen kan, k'u kolo geleya (foro-suma-jekulu, tere furake, dugukolonon keleli (a-f-w) minnu ni kafo yiriwatón kuntigi be baara ke.

Kafoyiriwatónw sigi sankunbenko, duguyiriwatónw nemogow ni sebenjenabolaw ye njogon ye, ka nemogow sigi kafoyiriwatón kunna, je-ka-baara siratege la. San fölo in b'a to duguyiriwatónw be deli, u be njogon

Cikemaraw	Cikekafow	Laminicikébolow	Cikébolofaraw
Fana	Konobugu Beleko Marakakungo	Konobugu Dandugu Tijole	Konobugu Dandugu Tijole
Bugunin	Kolonejba Yanfolila	Kajana Mena Yanfolila Filamana Yorobugula	Jarala Maribugu Genso Kanjimamurula Kanjirila
Kucala	Kucala Nbésoba Bila	Zangaso Miyeña Jala	Ziena Togoba Nolokuna
Sikaso	Kinan Kilela	Tela Dogoni Naana Gongaso	Yelekela Begereso Daula Njibugu
San	Tomian Yankaso San	Yaso Yankaso Jaramana Nuwan San	Yaso Peneso Nugola Jibugu Pure

Lamini Jara
Cikébolofarakuntigi, Nugola

Fana cikemara kafoyiriwatónw lahalaya

A san 17 ye ninan ye, kooricike yi-riwabaaradaw ka taabolo hukumu kono, MAKOCI ye duguw laben. U yerew ka netaa siratege kan, k'u wele duguyiriwatónw. O fölo sigira Fana cikemara de kono, dugu la, min togo ye Tontanbugu. Balikukan y'a to

mogo faamuyalen cayara o duguw la, ka se k'u jesin baara dilima saba ma, minnu tun be ke MAKOCI ka lasigdenw fe, n'o ye : minenjini ni minentilan, juru donni n'a kánini, ani sannifeere ye.

Duguden faamuyalen ninnu kera jekulu ye, ka dugu taabolow dantige,

MAKOI Kunnafo

ka baara cogo dōn, ani u ka geleyaw, njogonyew sen fe.

Fana cikemara kafoyiriwaton na, mogo 16 de be sigi tonw kunna, bawo Fana kafoyiriwaton dōw ye dugu 13 ye. Obe ke sababu ye dugu bee mogo be soro ton in kono. Kafoyiriwaton ncii-ninw ta te o bo.

O nemogow de be hakilinaw ta

Beleko cikekafo kafoyiriwaton 7 bee la.)

Kafoyiriwatonw sinsinniwalew
Fana cikemara kono.

Baarawtaacogo numan faamuya-
li ni hakilinaw falen-falenni hukumu

Fana cikemara kafoyiriwaton sigi-
lenwk'ata 1984 san na ka n'a bila bila
1991 san na.

O kera sababu ye ka Seribala ani
Nancila kafoyiriwatonw musow dusu
farinya nakobaara la.

O siratge kelen na, Masigi ani
Beleko cikekafo muso dōw bora
taama na Kala, n'o ye duguyiriwaton
mankutulenban ye Segu mara la.
Nakow fileli bannen ko masala min
temenna musow ni njogon ce, o kera
daamu ye fan fila bee mogo ma. Kala
musowy'a jini k'a don cogo min Fana
musow sera kabon, ka je, fo ka se olu
fe yen baara siratge la. Fana musow
y'a faamuya k'a fo muso be se ka
mago ne a yere ye nakosene na, ka
mago ne du kono minte nasongodafa
doron ye.

- 1989 san kalo 9nan tile 6 n'a tile
7, Fana cikebolofara ni feerekalan
bolofara kuntigw ani kafoyiriwaton
kuntigi ye njogonye ke, k'u hakili ja-
kabon kafoyiriwatonw geleyaw n'u sin-
sincogow kan. O sen fe, u y'a kolosi
k'a fo ko kafoyiriwaton dōw ka je-ka-
baara ma sen soro halibi k'a sababu
ke mun ye ? U kafocogo jekabaara
sira kan, ani u kafocogo fanga ka
yiriwali bolofaraw kan, olu te njogonta.
Misali la, Seribila kafoyiriwaton ye
dugu 13 ye. Odugu 13 la, 3 be Banko
lamini fe, 10 be Masigi lamini fe. 10
min be Masigi fe, olu be yiriwali bolo-
fara 4 fe minnu te kelen ye. Nemogow
y'a ye k'a fo k'o ye geleya ye fura
jinina min na. O de koson njemogow
ye Seribala ni Nancila kafoyiriwatonw
tila kura ye, k'a ke saba ye, k'a duguw
kafo i n'a fo u be cogo min fanga bolo
kan. Olu be na baara damine o cogo
la 1991-1992 cikesan kono.
Kafoyiriwaton wolonwula be na sigi
kura ye jinan, ka fara 15 koren kan.
Fana cikemara kono.

Cikesan	Kafoyiriwaton sigilen	duguyiriwaton kafolen hake
1984-1985	1	8
1985-1986	2	22
1986-1987	1	11
1987-1988	1	12
1988-1989	2	18
1989-1990	6	47
1990-1991	2	18
	15	136

duguw ka je-ka-baara siratge la.

Fana cikemara kafoyiriwatonw
tonbaw sigicogo file :

ton nemogoba 1
njemogos dankan 1
sebenjenabola 2
warimarala 1
warimarala dankan 1
warisegesegelaw 2
konje labennaw 2
sirataamana 2
soronadonna 2
kalan ni soro yiriwali 2

Tonba in sigilen ko, a njemogow be
lahalaya tonsigi saba dantige : san
damine tonsigi, san laban tonsigi ani
san wari jatebo. O tonsigw sen fe, u
be kunnafoni di samije baaraw kan,
sannifeere kecogo, wari soro, wari
musakata, ani san baara ketaw.

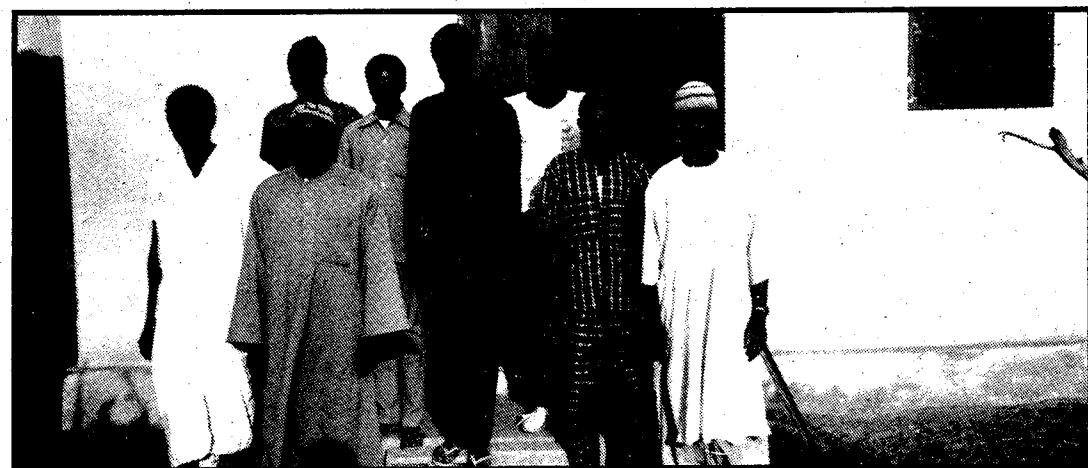
Kafoyiriwaton ka baara taabolo la,
kafoyiriwatonw kuntigi, n'o ye MAKOCI
ka lasigiden ye, ale b'u kalan, k'u ladi
sene ni dugu yiriwali siratgew la.

K'a ta 1984 san, ka n'a bila bi la,
kafoyiriwatonw y'u bolonc bila fen
caman na je-ka-baara hukumu kono :
magasanbaw joli (i n'a fo Njigela ta),
dogotorosobaw (i n'a fo Nancila ta min
jolen be simon na), kafojinew (olu be

kono, Kaniko kafoyiriwaton kuntigi
dakan Adama Sanogo ye taama ke
Beleko, cikekafo kuntigi ka wele la,
n'o ye Daramani Fonba ye. O taama
sen fe, u ni Beleko kafoyiriwatonw ye
je-ka-baara nafaw n'a waleyali feere
jira njogon na. O kera sababu ye ka
dusu kura don Beleko kaw kono.

- Kafoyiriwatonw ni njogon ce, taa-
ma be laben Fana cikemara njemogow
ni cikekafo kuntigi fe walasa ka fade-
nya numan bange u la.

- Walasa ka nakosene sinsin
musow ka je-ka-baara hukumu kono,
Masigi cikekafo kafoyiriwatonw muso
dōw tun be taama na Beleko cikekafo
kono. Taama daminenia Kokun, ka taa
Njonsongbugu, ka taa a kunc Njigela.

Jebe kafoyiriwaton

Ofisi Kunnafo

Nton ani kono, senekela ka geleya do.

1) Ntonko : Linan an ye nton min ye maloforow kono, salon an m'o nton noggona ye. Ob'a jira k'a fo ko nton be ka caya. Wa nton dunanw te koyi, nton dugulenwyere de don. An yerew denmisena tun be nin nton kelen ninnu mine k'u jeni k'u nimi. Nton ninnu ye suguya danmadaw de ye : Koordinan, santon, ngabakororobilen, masabolonkoniden, nkeken, jaranton.

2) A kelecogo : O kelecogo ye fila ye :

a) Gale : Sumaya de be ntonfan toron. Ne yere ka hakilina na, an file waati min na sisan n'o ye kalo 10 nan ye, maloforow jiko be noggoya o waatiw. O la n'i ye barazi don jijuguboderenba kono, ka ji koron, k'a walangata kungo kono, o sumaya be se yoro o yoro, o ntonfan bee be tine.

Nin baara in be se ka ke Ofisi kono bawo ji b'an bolo.

b) Yoro min ye loseneyorow ye, o kelecogo ye tasuma de ye.

Nka a ma fo ka tasuma tugu kungo-kono-jiriw la, o ko te.

N'i ye duguba konoaw jatemine, kuranyeelewn ni lanpanyeelen na, i b'a soro ntonw ka ca yen.

O la, ni dugu fila benna u ni noggone, u be se ka fugakene laben yen, ka jirijalan caman donn k'a bila yen sufelaw la.

Ni ntonw ye o tasuma yeelen ye, u be na o no fe. O la, a b'u soro k'u jeni. Nin y'a kelecogo filanan ye.

Kono :

1) Fen min ye kono yoro ye, kono be damine kabini kalo 10 nan kono

na. An b'a don k'a fo ko pankurunko ka geleya n'a ta ota, Ofisi ka kan ni cessiri ye k'i jija cogo bee lajelen na, ka feere jini o ko la.

2) Ni sumanw bee bora kungo kono ka forokenew labila, o waati fana ye kono keletuma do ye. N'a y'a soro an be psoni soro, o ma se pankurunko ma. O baara be ke ni malo mugumugin ani psoni ye.

Kono b'u sigi duguma o waati ka binkise kunu. N'an ye malo mugumugin ni psoni soro k'olu nagami noggona, K'o seri an ka forow kono kenejew la, kono b'a kunu, wa o be ke sababu ye k'u si la tunu.

Birama Jalo Ga n° 13
Konan Pegena nono.

Masabugu kungoda

Masabugu ye duguye min be kokiri sekiteri la, Ofisi kono. A kungoda ni Ofisi dugu caman werew kungodaw latigecogo bee ye kelen ye.

Cikedugu don min ka senefenw la girinman ye malo ye, n'o yere de ye a sigikun ye Nansaraw fe kabini an ka jamana ma a ka yermahoronya soro. Nakofenw fana be senye yan i n'a fo jaba, foronto tamati, nkoy, layi, su, gan ani konkoburu. An be salati,

woso ni komiteri fana senye.

O siratge la, dugukolo tilannen don : Malosene min ye dugu sigikun bera-bera ye, o ye tari 220 ye. O tilancogo file nin yedugugawni noggone : foro bonya jate be mine dukonmogow caya de fe. Mogo saba ninyoro ye tari kelen ye. Nka do be se ka fara o bonya kan n'a y'a soro senekeminen kelen don ka du labo kosebe. Do be se ka fara foro kan fana ni du dabatacaw ka ca.

Du kono ce minnu si hake be san

tan ni duuru ni san bi naani ni duuru ni noggone ce, olu de ye ga dabatacaw ye. Olu de be jate du baara koloma kebagaw ye.

Nka an ka cikemogow ye kuma kelen fo an ye, tine te temen o kan : Foroba da kun te ; i fanga be se ka kene min baara koron ka ne, i b'o de mine. Yanni i ka fadenya foro bonya na, i ka fadenya soro bonya na, o de noggonte bawo forobase ni sorobake te kelen ye. Foro min ka bon, o musaka de ka bon. N'i ma se k'a baara ka ne i n'a fo k'a dan ni masin ye walima k'aturu, i ka baara be ke sanjikorowosi ye. I b'i jija fana baara ninnu ka ke a waati la. Bi-bi in na, Masabugukaw be ka maloturu mine ni fanga ni barika ye. Linan toni duuru sorola tari kelen na, maloturu sababu la Masa-bugu. Min ye nakoforoko fanaye, oye tari duuru ye. O tilannen don mogow ni noggone ce.

Nakosene be ke anw fe san waati bee lajelen na. Sababu numan don ka baloko numan sinsin ani ka wari-kokunkow caman dilan.

Yaya Sidibe

Baara be sen kan Ofisi kono

Saya te jor to.

Sibiri don 1991 san kalo 2 n tile 16, Bubakari Yaribanga fatura Ula.

Ula ye duguyem min be kokiri sekiteri la, Masina mara la.

Bubakari tun ye animateri ye Ula. Kokiri zafu animateri nana do tun don. Baara numan magan ni a timinandiya tun b'a la, mogo majiginnen tundon. Bubakari fatura k'a nege to a mansaw la, k'a nege to siginogonw na, k'a nege to a jenogonw bee lajelen na, k'a nege to dije na. Funanke tun don. A fatura a san bisaba ka muso kelen ni den fila to a ko.

Balikukan baarada bee lajelen togo la, an be dugawu ke Bubakari Yaribanga ye. Ala ka lahara fisaya a ma dije ye.

Yaya Sidibe
Zafukuntigi kokiri, Masina

Jekabaara sebennekulu n'a kalanbagaw bee ka dugawu faralen don Yaya Sidibe ka dugawu kan, ka jesin anbalimake Bubakari Yaribanga furema. Ala ka kaburu nooro a ye.

Jekabaara sebennekulu

Jakuma ni nине ka kele

Don o don jakuma ni ninе be kele.

Don do la wulu wulila ka taa a fo so ye ko :

- so, n'aw ma kuma jakuma ni ninе ce, u ka kele juguyara de.

so ko :

- o te n ka sira ye

wulu ko :

- Sofenw bee kunko ye kelen ye.

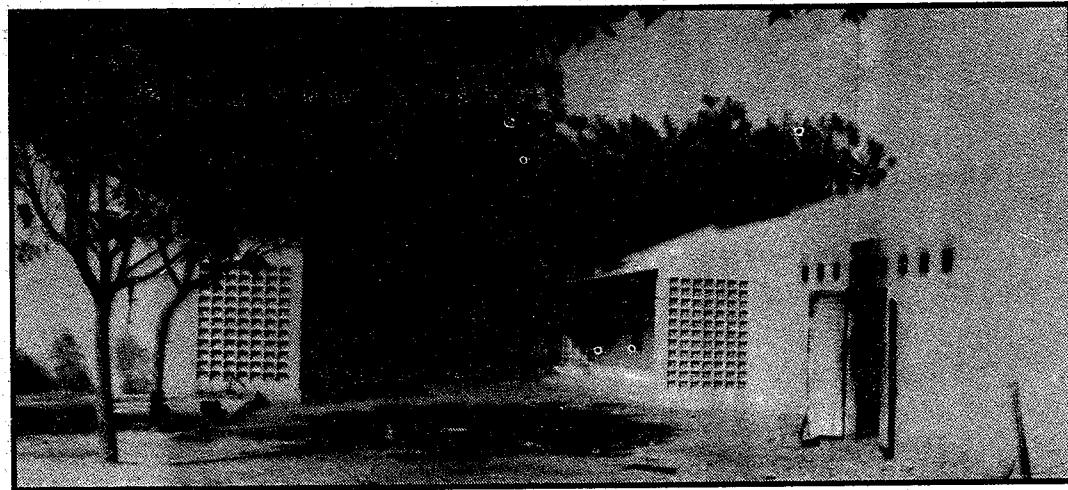
A bora yen ka taa se misi ma k'a nefo o ye. O fana ma son. A taara se bakoron ma k'a fo ye, o ko :

- Ba ka mun be jakuma ni ninе kunko la ?

wulu ko :

- A na ke na bee nena yan.

A taara a nefo senin nena, o fana ma son. U tora ten fo don do la masake bakoronin dalen bugu kono, ja-

Ofisi ciyakeda - Lounou

kuma ni ninе bolito nana bila tasuma na k'a serin k'a bin koorimugu la, tasuma ye bugu minе ka masake bamuso jeni. Faama ko :

- a ye kirike da so la.

U ye kirike da so la, ka tilen ka so girin fo wula fe. U nana so siri tuma min na, wulu nana, a ko :

- So, ne m'a fi ye ko sofennw bee kunko ye kelen ye ?

U ye ntura minе k'u b'o faga dunaw ye. wulu nana o nininka. U ye bakoron minе, yanni u k'o faga a nana o nininka, a ko ne m'a fo aw ye ?

U ye senin fana minе, yanni u k'o faga, wulu y'u bee nininka kelen-ke-len.

O koson hadamaden bee ta be nogonkunkola. Nin ye ladilikan ye k'a fo Maliden bee ye. Mogoo kana i mogoo nogon ye tineni na ko i ka sira t'a la. N'i y'a men forobananfolo, i yere b'a don i ta b'a la. Mogoo si kana tinenikela ye k'a to yen k'e ka sira t'a la.

Adama Dunbiya
mobilibolila koriri, masina mara la

Nin ye yeleko do ye

Nin kera ce do ye, ale be sew ka kuma men. Nka fen min ye dalilu nin d'a ma, o y'a geleya a ma ko n'a yelela danfenw ka kuma na don o don k'a be sekhan tunu a la. Ce sonna o ma. U tora ten fo don do la ce in taara dugu do sugu la. A

taara i sigi nofeerela do koro, o ye nekelen ye. Se nana o ka no sogin, a ye se gen. Se ko :

- E jo be ne na, komi n taara i ne numan fan fe o te wa ? ni ne tun taara e ne tolilen fan fe e be ne ye wa ,

senin taara ce ne tolilen fan fe ka no sogin fo k'a fa, ce ma senin ye. O kera min ke sekamenna yelela ka yele fo nofeerela somina.

A y'a nininka :

- e be ne mayele wa ?

- ne te yele i la !

- n'i m'i yelekun fo an be sa nogon na bi.

sekamenna siranna, a y'a nefo. A y'a nefo dcoron sekamenna tununa a la.

O koson ni ko fora mogoo ye cogo min na, i k'i jija k'a ke o cogo la.

Adama Dunbiya
mobilibolila koriri, masina mara la.

Kuma koroma

N'balemwaw ; Jirisun kelen be Mali kono bi

- a bolo kelen yangalen be Mali dugu kelen-kelen bee kunna.

- a fura kelen-kelen be ga bee kono. Jiri in bolo n'a fura ka ca kosebe, nka dili t'a la.

Jiri in ye fen jumen ye ?

- a dili ye mun ye ?

N b'a nin n balemwaw fe, a ka n jaabi nin kuma in na.

Koni kulibali
Jida animateri. Dogofiri kafo

Farikolonejajé kunnafoni

Mali : 0 - Kameruni : 2 : Kelé cyennna

Yerenegeñsira bëe dajugura Mali Bon Kamalenw ne Afriki jamanaw ka ntolatankupuko la.

Kameruni cedenw ka se soroli kari don, kalo 4 n tile 28 ntolatan sen fe, o ye Dakarusira datugu an ne 1992 san janakunbenkene kan.

Kari don o kera kononafili don yere de ye Bon Kamalenw bolo. Kabini 1991 san ntolatanw daminena, tijen na, nin kera siñe fôlo ye Bon Kamalenw ka sigi u lebukene kan. Jamana were ntolatan cedenw ka na setigiya sorô u kan an yere ka faaba ntolatankene kan ni kuru 2 ni 0 ye, aa, o ye lebuko ye.

O bëe n'a ta, ntolatan wuliko fôlo waati kono, Bon kamalenw galabutun ka kene. U ye Kameruni cedenw kononagan kosebe. o sen fe, Bon kamalenw ye kurudonsira sorô a ka ca, nka kunnangoya ni jateminebaliya kanma, Bon kamalenw ma se ka kuru kelen waleya.. Ntolatan wuliko filanen kono, Kijan Jalo (Bon kamalenw kalanbaga) ka cedenw yera ni galabufaga ani kuntilennantanya ye. O waati de la Kameruni cedenw ye Bon kamalenw cinyoro don, k'u cinni damine sa ! Wuliko filanan sanga 24 nan na Kameruni cedenw (waraba minebaliw) ye u ka kuru fôlo don Bon kamalenw ka kurubenna ka jokono. O donbaga kera Kameruni (cemanejkun) Ewane ye min ye ntola lasagon Bon kamalenw ka kurubenna Usumani Farota bolen kun na a ka joda la. kuma bëe be se ka fo Kamaruni ka kuru fôlo o doncogo kan, nka Usumani Farota koni yere joyoro ba la. O kuru fôlo o donnen kô, ntolatannaw (fan fila bëe) kô sara dôonin. Okosa o waati de, Fransuwa Oman Biyik, ye Kameruni cedenw ka kuru dafa fila (2) la. o kuru o sera ka waleya Kameruni ceden were ka baara de sen fe min togo ye ko Zozefu Antuwani Bel. O kuru filanan donnen Bon kama-

Bon kamalenw

lenw kun, o ye ntolatanfilejama bila sawura jugu la, min y'a to u ye kabakuruw ni fen jugu werew filili damine ntolatan kene kan. O waleya o de y'a to ntolatan kolosibaga, Alzrika, ye ntolatan kuncfile fiye ka kon a kuncawaati (sanga 90 n) ne. Ñefoli la, n'an be se ka Kameruni cedenw ka kuru fila bëe donni turu da Bon kamalenw ka kurubenna Usumani Farota kun, tijen don fana ko jalaki tabaga ye Bon kamalenw bëe ye, k'a masorô u ma son ka sira fosi mine ni barika ye don in na walasa u ka se ka to Afriki ntolatankupu in ntolatanton kulu fôlo nekun na.

Bon kamalenw ka se sorobaliya sababuw :

hakiliw sigilen ko fe, n'an ye kunjini ke Bon kamalenw ka karidon in se sorobaliya la, an b'a kolosibôko an ka faso ntolatannaw kalanbaga, Kijan Jalo, m'a ka baara ke a cogo la. Ale de b'a ka cedenw don, a b'a don fana u min be se ko min na. Nin don in dun, ceden dôw tun be Bon kamalenw ce ro nakun tun te minnu na fiyewu. Munna Kijan y'u sugandi nin dawula jinintolatankene in kan k'a

sorô ntolatanna sarama caman were be yen, a ka weleli ma se minnu ma ? Fo waati jum'en an ka kolatigelaw be musalaka dabila, ka mogow ta ko kanma, minnu n'a ka kan ?

Kari don ntolatan in sen fe, Bon kamalenw ka ceden dôw fana m'u yere jira yoro la, mogow be deli k'u ye yoro min na, i n'a fo Bubakari Jalo, min bora mogow jigi koro n'a ka kuntilenna dônbaliya ye ni ntola ye. Seyiba Lamini Trawele yere ma joyoro kelen sorô a yere la ntolatankene kan ...

Nin bëe b'a jira ko Bon kamalenw ka kan ka do fana u ka cesirijala kono kan walasa ka joyoro sorô ntolatankenebaw kan.

Ntolatan in tanniko fôlo kere Kameruni, o kuncera ni filaninbin ye Kameruni cedenw (waraba minebaliw) ani Mali Bon kamalenw ce (0 ni 0). Nka, Kameruni cedenw nana u sago don Bon kamalenw na an yere fe yan. O ye kabako ni kononafliko ye dere.

Abubakar Salif Jara

"Les Echos" kunnafonisben sebennekulu mogô do

Ani Tumani Yalam Sidibe

Jekabaara sebennekulu mogô do.

Maanañegən ani poyi kəne

Dugukolonon kunbenbaarada ka nōgōndan

Kəneña sinsinbere
do ye dumuni
numan ye

E In balimake, du jigi, I janto i
yere la
Kana son ka nanfolo fisaya i yere
ye.

I be malo sene,
I be nj sene,
I be kaba sene,
I be woso sene,
I be ku sene,
I jija, i k'i ka dumuni falen n'olu
ye.

I ka kəneña b'a kono
Wa i ka here fana b'a kono.
E In balimamuso, deminsenw
jigi i miiri !

I yere kana son ka nanfolo fisaya
i yere ye.

I be jaba sene,
I be layi sene,
I be tamati sene,
I be su sene,
I be salati sene.
I jija i k'i ka naw dilan n'olu ye.
I n'i denw ka kəneña b'o la.

Wa aw ka here fana b'o kono
E kamalennin o, jamana jigi, i
hakilito i yere la.

Kana son dəlobamin ma.
Kana son dərəkutaba ma.
I yere be nakəfen caman sene.
I ka dumuni sinsin olu kan
I ka kəneña b'o kono.
Wa i ka here fana b'o kono.
N'balimaw aw y'a faamu ko :
dumuni duman dun nafa do ye
kəneña ye.
here fölo ye kəneña ye.

Tijani Kuyate
Senekenkuntigi, Dogofiri

Masake ye dugumogow wele k'a fo uye k'a y'a denmuso di furu la kamalennin ma. Masake ye jōnke kēmē di ; ka misi kēmē di ; ka saga kēmē di ; ka ba kēmē di ; ka sanu mure kēmē di ani ka wari mure kēmē di. Masake ye fēn bēe kēmē - kēmē bila a denmuso kōñō kun. Sanni kōñolaben cē, fulaw ye kēlē wuli ka na bin masake ka dugu kan. Tama kelen bēe dugu masake bolo, o tama ye sanu ni wari ye. Kamalennin ye tama o ta ka fulaw kunben kēlē la. Kamalennin ye tama kē ka fula dōsōgo. Otaara ni tama ye. Dugumasake ko kamalennin ka taa a ka tama nōfē. Ko n'a ka tama ma na, k'a bēe kamalennin faga. O dun y'a sōrō fulaw taara ni tama ye ba kōfē. Kamalennin selen bada la, a y'a sōrō bamaw caman bēe bajī la. Ni kamalennin donna ji la, bamaw b'a mine k'a dun. Bozo npogotigi dōtun bēe bada la, o ko kamalennin ma ko : N'i bēe ne furu, ne b'i latige ba la kurun na. N'i tēne furu, ne t'i latige. Kamalennin ye bozo dennin jaabi ko : ne latige ba la, ne b'i furu. Bozo npogotigi y'a latige kurun na, k'a bilā ba kōfē. A taara se fulawēre la. A y'a sōrō a ye tama turu fuladen min na, o sara, fulaw b'o suko la, fulaw bēe kasi la. Kamalennin y'i sigi wēre kōfē. A ye tama turu fuladen min na, o dōgōmuso bōra wēre kōñō

Dubalen sōrōcogo (tige filanan)

ka na a sōrō wēreda la. Kamalennin y'o nininka ko mun bēe wēre kōñō bi. Fulamuso ko k'ale kōrōke taalen kēlēyōrōla, kodoye tamaturu ola, k'o nalen ka bo kēlēyōrō la k'o sara. K'o suko de bēe sen na. Kamalennin ko fulamuso ma k'ale yēre de ye tama turu a kōrōke la. A ko k'ale nalen bēe tama o de nōfē ka taa n'a ye. Fulamuso k'a ma ko : Ni ne taara tama in nōfē sisan wēre kōñō k'a fo k'e de ye ne kōrōke faga, fulaw bēe n'i yēre faga. Nka, n'i bēe ne furu, ne bēe se ka tama in lase i ma. Kamalennin y'a jaabi ko : n'i ye tama lase ne ma, ne b'i furu. Taa tama ta ka na an ka taa nōgōn fē ! Fulamuso donna fulabugu kōñō. A bēe ka kasi. A bēe k'i kolon-kolon duguma ka kule. O y'a sōrō tama jōlen don buguso kōñō. Fulamuso y'i to kasi la ka tama sōori bugu wo fēk'a labōkōfē. fulamuso bōra bugu kōñō ka na tama ta ka bō ka t'a di kamalennin ma. Ujera ka taa. U selen bada la, bozomuso y'u latige kurun na. Bozomuso fana farala u kan ka sira kē kelen ye. U selen masake fē yen, kamalennin y'o ka tama di a ma. Masake y'a denmuso di kamalennin ma furu la. kamalennin ni muso saba ninnu jera ka taa a ka dugu la. Muso saba in kelen-kelen bēe ye den sōrō kamalennin fē. Misitun bēe kamalennin bolo. Bamananmuso den kasira ko misi ku ka di ale ma. Bozomuso den kasira ko misi ku ka di ale ma. Fulamuso den fana kasira ko misi ku ka d'ale ma. Kamalennin ka kan ka misi ku di den saba in jumen kelen ma ?

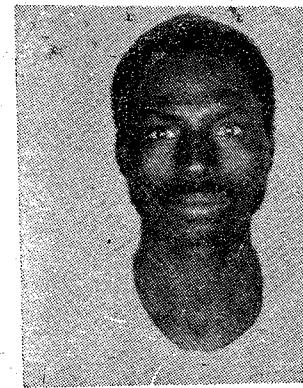
Bamananmuso ko a den ma ko : taa a fo i fa ye ko a ka misi ku di i ma. K'a k'i miiri. A nadon ne fa yōrō la, kuma min temenna an ni nōgōn cē. K'a k'i miiri o la ka misi ku di i ma.

Bozomuso ko a den ma ko : taa a fo i fa ye ko a sera ne ma bada la don min, ni ne tun m'a latige kurun na,

bamaw tun b'a dun. Ko a k'i miiri o don na ka misi ku di i ma.

Fulamuso ko a den ma ko : taa a fo i fa ye ko a sera anw ka wēre la don min k'o y'a sōrō a ye tama turu ne badenkōrōke min na, o suko bēe sen na. Ni ne tuntaara a fōwēre kōñō k'ale de ye ne kōrōke faga, fulaw tun b'a yēre faga. Ko ne ko k'a k'i miiri o don na ka misi ku di i ma.

Musowdenw na, misi ku ka kan ka di jumen ma ? kamalennin kamangan, a ma fēn goni dun. A ye den saba ninnu bēe wele k'a bēe misi ku fili san fē, ko n'a binna duguma, n'u min sera k'a sōrō k'o tigi ta don. A ye misi ku fili san fē. Misi ku nana bin duguma. Aturūla, k'a yēlema k'a kē dubalensun ye. Denmisēn saba ninnu bēe ye tulon kē a suma na. O de kera dubalen buruju ye. Hali sisan

Issa Tarawele

denmisēnw ni maakōrōbaw bēe b'i sigi dubalen kōñō, a suma na.

Issa Trawele, ka bō Kogonin, Kuruma sekiteri kōñō. U.P2, Lōno